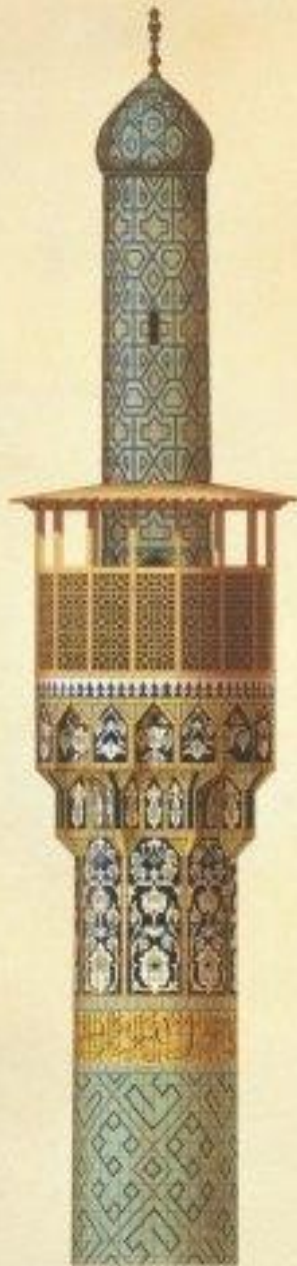
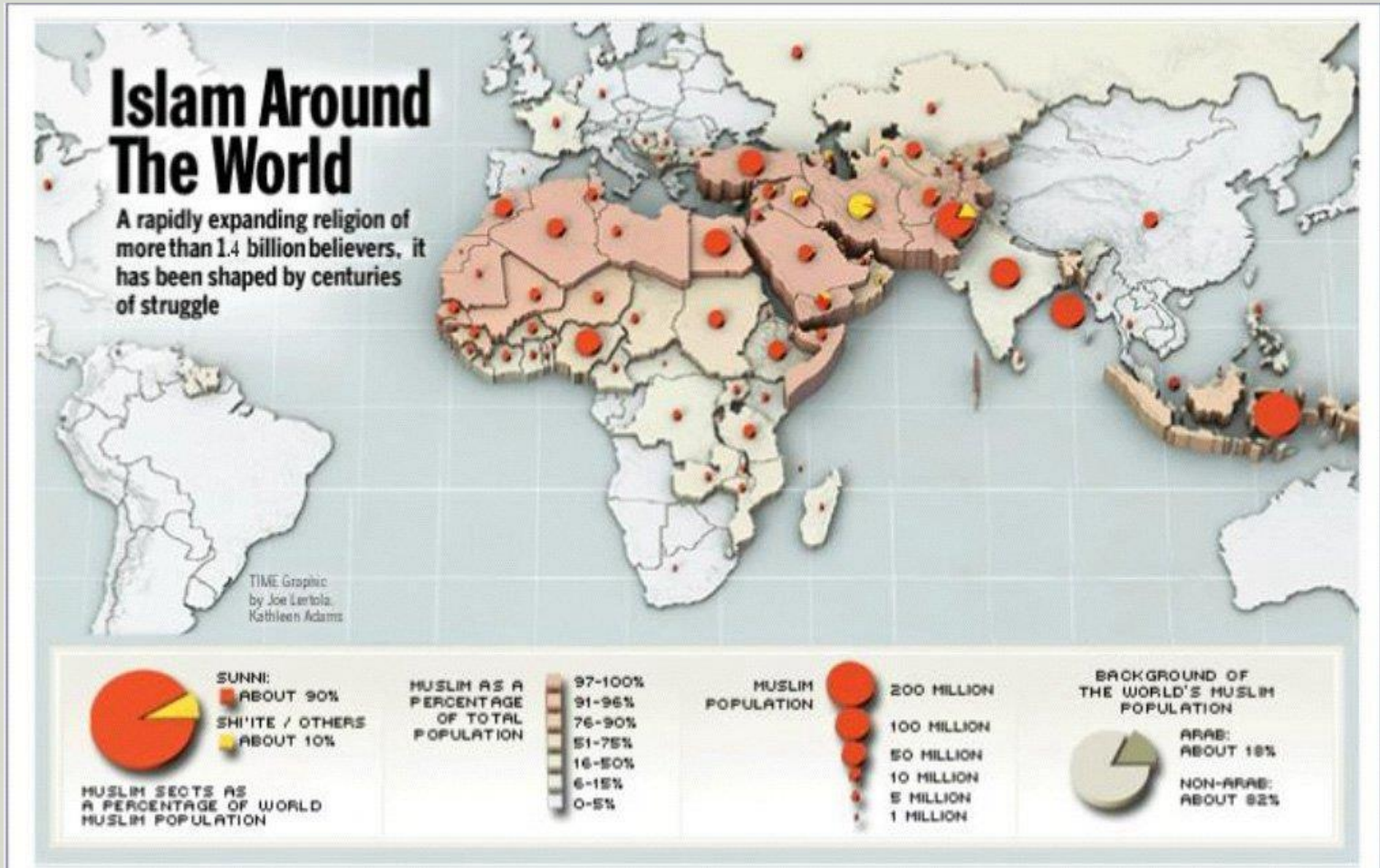

Islamas – tarp teisinių normų ir kultūrinių formų

Prof. Egdūnas Račius

Musulmonų pasaulis: 1,57/6,8

Islamo demografija

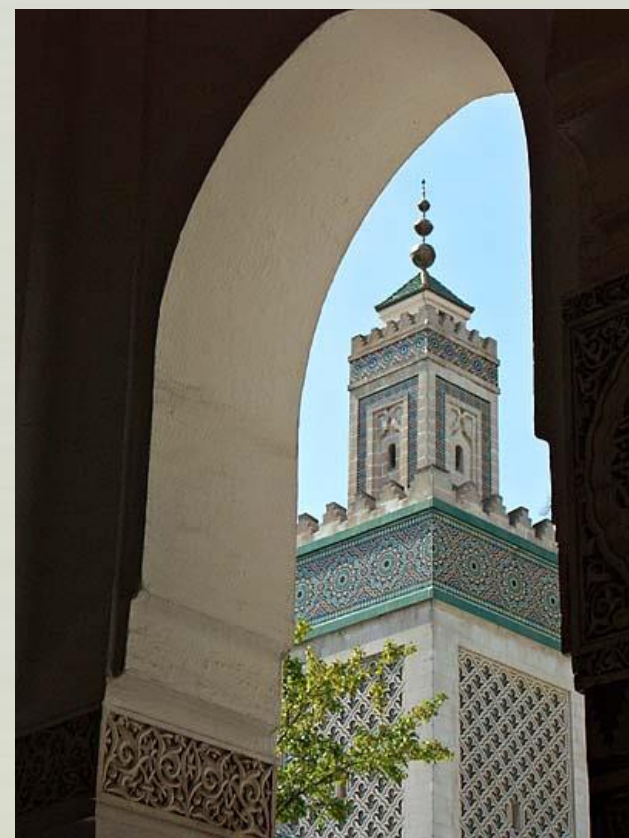
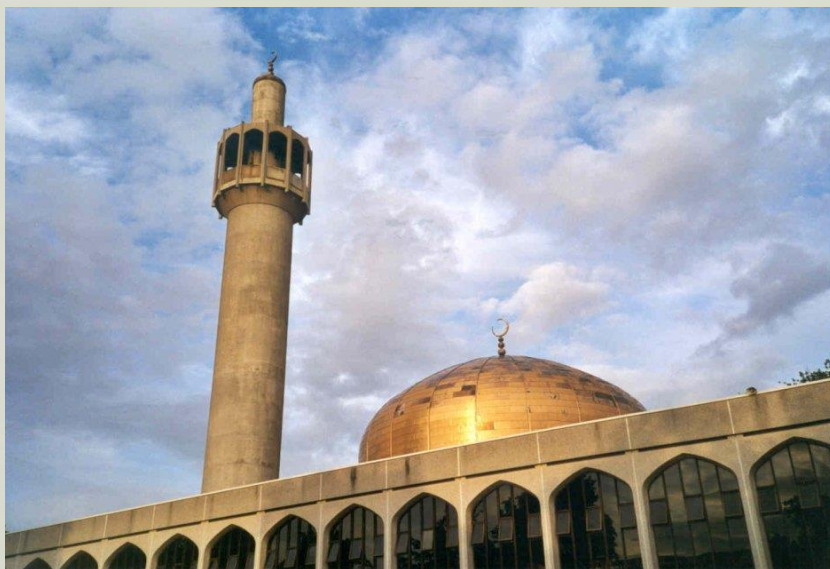
- ★ **Indonezija** – 203-207 mln. (86-88%)
- ★ **Pakistanas** – 171-174 mln. (96-97%)
- ★ **Indija** – 156-161 mln. (13-14%)
- ★ **Bangladešas** – 138-145 mln. (88-89%)
- ★ **Egiptas** – 75-78 mln. (90-94%)
- ★ **Nigerija** – 75-78 mln. (50%)
- ★ **Turkija** – 74-77 mln. (98-99%)
- ★ **Iranas** – 74 mln. (99%)

Musulmonai Europoje: 38 mln.

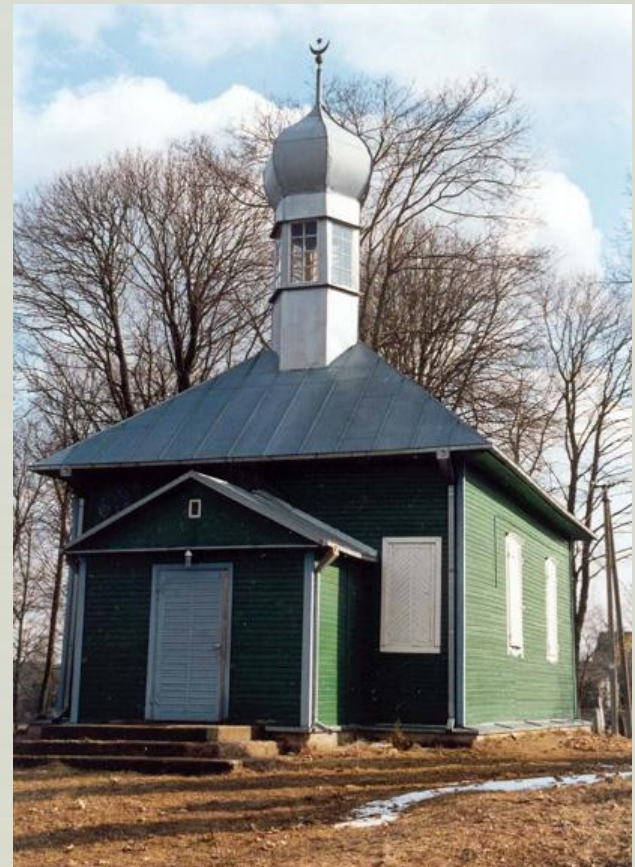
ES-27: apie 20 mln.

FR + UK + D = 10 mln.

NL, S, I, BG – po 1 mln.

*Musulmonai Lietuvoje:
3000/7000/700*

Formalioji religinė praktika, apeigos bei ritualai

Religijos ramsčiai – prievolės:

- ★ Tikėjimo išpažinimas;
- ★ Kanoninis ritualinis meldimasis;
- ★ Pasninkavimas;
- ★ Religinis mokestis;
- ★ Didžioji ir mažoji kanoninės piligrimystės.
- ★ Džihadas?

Islamiška vs. musulmoniška

<p><u>ISLAMIŠKA</u> (normatyvinis lygmuo)</p>	<p><u>MUSULMONIŠKA</u> (istorinis lygmuo)</p>
<p>Idealas (ai) (kas turi būti)</p>	<p>Realybė (kaip reiškiasi)</p>
<p>Teisė (teisinės tradicijos)</p>	<p>Kultūra (os)</p>

Klasikinės islamo dimensijos

- ★ 8 (4 sunitų, 3 šyitų, 1 ibadi) teisinės tradicijos – normatyvus lygmuo (vertikalusis islamas);
- ★ Šimtai mistikų brolijų – sūfizmas (horizontalusis islamas);
- ★ Liaudies tikėjimai (prietarai, amuletai, užkalbėjimai) – sinkretizmas

Sunizmo specifika

- ★ Tipologizacija (chanafi, chanbali, šafi, maliki);
- ★ Khalifatas;
- ★ Istorinis pranašumas;
- ★ Klasikinė teisininkų bendruomenė (ulama, fukaha, kadi, mufti);
- ★ Islamizmas, džihadizmas

Šyizmo specifika

- ★ Tipologizacija (zaidi, ismayli, imami);
- ★ Imamatas;
- ★ Istorinė viktimizacija;
- ★ Klasikinė teisininkų hierarchija (chudžat al-islam, ajatula, ajatula uzma, mardža at-taklyd);
- ★ Islamizmas (khomeinizmas – vilajat al-fakyh koncepcija)

Tasavuf – mistinė islamo dimensija

- ★ Esmė – Dievo artumo ilgesys (o ne aklas paklusimas/ atsidavimas Jo valiai);
- ★ Formos – *zirk* (aktyvioji meditacija);
- ★ Tikslas – *fana* (išstipimas Dievo Esybėje);
- ★ Lygiai – adepto (besilaikančio *tarykos* regulos) ir pasauliečio – prijaučiančio;
- ★ Santykis su aplinka – nuo ‘klauzūrinės’ saviizoliacijos iki politizuoto įsitraukimo

Liaudies – gyvasis kultūrinis – islamas

- ★ Esmė – Dievas yra šalia ir veikia įvairiomis (net nebūtinai islamiškomis) formomis;
- ★ Formos – magiškos formulės, užkalbėjimai, amuletai, tikėjimai ‘antgamtinėmis’ jėgomis (velniais, džinais);
- ★ Liaudies medicina – gydančioji religijos galia;
- ★ Šventųjų kultas – mauzoliejų ir marabūtų lankymas;
- ★ Santykis su aplinka – fatalizmas

Musulmonų tipologija

Klasikinis islamas:

- ★ Tradicionalistai – konservatyvūs, *status quo* šalininkai

Revaivalistinis islamas:

- ★ Modernistai – liberalūs, progresyvūs;
- ★ (neo)Fundamentalistai – apolitiškai skripturalistai/ literalistai, regresyvūs;
- ★ Islamistai – politiniai aktyvistai (nuosaikus (progresyvūs) ir radikalus sparnai);
- ★ Džihadžiai – smurtingi ekstremistai (teroristai), nihilistai